

Sóknarstýrisvalini!

Vit minna á:

Ein og hvør hevur rætt til at velja, ið hevur galdið skattin fyri 1933. Eldri eftirstoða forðar ikki fyri at kunna velja.

Ein og hvør hevur rætt til at galda skattin fyri 1933 og fáa kvittun fyri hann, sjálvt um hann ikki er forur fyri at galda eftirstoðu frá 1932 og fyrr.

Veljari, arbeiðari og fiskimaður, rinda tín skatt fyri 1933 og far á val og set teir inn í sóknarstýrið, sum umboða tinar interessur.

Seinasta freistin fyri at rinda skattin, so valrætturin bjargast, er 8 dagar áðrenn valdagin. Verð ikki ov seinur.

Arbeidrarar og fiskimenn.

Hyggjót tykkum um í norðanlondum, arbeiðarar og fiskimenn! Hvat ger hin minni menti flokkurin í okkara grannalondum! Óbrútliga tekur hann saman um sínar menn — og hann mennist í hvørjum. Til kommunuval amtsráðsval, fólkatingsval- ella stórlingsval, stult sagt: til øll umboðsval stillar hann sínar menn og leggur allan doyðina á fyrri at fáa teir valdar, menn, ið hava tíkið sær ta dýrgd uppá at royndu at gera alt tað, ið gerast kann, fyri at fremja minni-mannans mál og interessur.

Heri Fóroyum má hin minni-menti, arbeiðarin og fiskimaðurin, gera tað sama. Stórmanna-veldið, veldisharrarnir megu burtur úr sóknarstýrinum, løgtinginum og av ríkisdegi. Arbeiðararnir og fiskimennirnir eru nú fyri so vítt organiseraðir. Men hevur organisatiónin enn ikki fingið ta kraft, hon eigur at hava. Og fakfelogini aleina eru ikki nóg mikið. Felogini megu vera undirtikin og styðjað í teirra almennu málum av sóknarstýrum, løgtingi og ríkisdegi — tá fyrstani verður broyting í, sum batar og gagnar hinum minna manninum.

Higartil hevur hin minni menti flokkurin ikki dugað at staðði saman. Hitt neyðurluvliga sam-arbeiðið og samvirknanin millum felogini sóknarstýrin, løgtingið og ríkisdagin hava ikki verið til staða — og er hin minni maðurin í Fóroyum tí so illa staddur í dag, sum hann er. Men her má broyting koma í, og broyting kann gerast, um einin svikur er í, um hvør einstakur ger plikt sína. Svikjarin er hin verst brotsmaður móti sær sjálvum og sínum starvsfelagum.

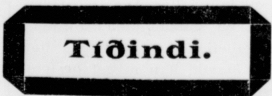
Arbeiðarar ella fiskimenn, ið stilla seg undir lóðina á veldisharrarum, honum sum íggjognum alt lív hevur doyvt og trælkað hin minna mannin, ikki und honum annað enn hórð- og oftani skemdarorð — hvat siga tit um teir? Eru teir ikki svikjarar? Svikjarar móti sær og sínum og kammeratunum? Eru teir ella kunnu teir sigast at vera fríur og óheftir? Vanta tit, at teir kunna sláa í borðið móti harra

ÚR SUÐUROY

sínum til verju fyri arbeiðisvinnu sína, sínar starvsbróður og systur? Kann annað ventast enn at teir ikki kunnu vera tykkara menn, teir ið ikki høvdu dirvið ella fyri breyðið ikki kundu bera seg undan at stilla við húsara lið til at útina hansara politikk? Og hvat er hesin politikkur? Okkum nýtist ikki at svara. Hvor einasti arbeiðari og fiskimaður kenna veldisharrans politikk. Hugsdið tykkum tiggja ferðir um, áðrenn tit styðja henda politikk, ið er vendir ímóti tykkum.

Vit vita, at ein og hvør kann stillast á ein lista, eisini ímóti vilja sínum. Men hendir tað einum arbeiðara ella fiskimanni, at veldisharrin, minnimannins mótsøðumaður, tekur hann sum stemmiogi á sín listi uttan hansara vitandi, so er tað viðkomandi arbeiðsmans ella fiskimans plikt at tala ímóti listanum. Ger hann ikki tað, er hann stórmansins maður við húð og hár. Kann so hesin maður vera á tykkara, arbeiðarans og fiskimansins síðu, tá ið á stendur, tá ið veldisharrin streingir alt á fyrri at fremja sínar «privatinteresser»? Kann hann tala «páva ímóti», tá ið fyrri koma arbeiðs-spurningar, ellisrentuhjálpi, innvaliturentuhjálpi, skattaálíking eftir stigandi skala, ið leggur byrðinar har, ið evnini eru at bera, t.v.s. á veldisharran sjálvan og hansara líkar o. s. fr.? Kann hann? Vit meina nei! Politikkur er politikkur. Teir, ið eru á sama lista, koma, hvørjar grundirnar eru, «Afhængighed» ella samfelldandi politisk hugsan — teir mugu koma at forá sama politik — «som Herren saa og hans Svende». Arbeiðarar og fiskimenn fara tí ikki, teir kunna ikki, at líta á starvsfelagin, sum í politikki leggur saman við stórmannina, sum t. d. við langari boykotting straffar tann arbeiðsmann, ið hættir sær at biðja um at fáa arbeiðspening, nakað av arbeiðspeningi sínum í kontantum. Og gera arbeiðararnir og fiskimennirnir tað tó, fylkjast teir um listan við veldisharrarum og teirra tenarum, ja so megu teir ikki vita, at teir berjast ímóti sær sjálvum, konu og børnum sínum, móti sínum dýrastu interessum.

Minni maðurin, fiskimaðurin og arbeiðarin og tit rættshugsandi menn og kvinnur, veljið arbeiðsmannans listar.

Tvøroyri.

Val stendur fyri dærum — tað verður hin 29. í h. m. — og fólk eru spent uppá úrslitið. Tveir listar eru komnir inn. Arbeiðsflokkurin eigir annan, keypmanns- og afturhaldsflokkurin eigir hin.

Javnaðarmenn boðaðu um dagirnir til almennan fund. P. M. Dam flutti fram røðu um javnaðarmanna uppgávur í einum sóknarstýri. Mótsøðumennirnir tóku ikki til orða, og varð so stalt eingin orðadráttur.

Arbeiðaraflokkurin hevur haft hópin av fundum í heyst um ta politisku støðuna og um ymis arbeiðar-mál.

Fyri stuttum doyði ein merkis kvinna í Froðbe, Anna Sofie Wang, á sjúkrahúsinum í Havn. Um hesa vilja vit skriva eina særliga grein. Hennara lív hevur verið so forvitnislig, at tað er vert at vera kent av øðrum enn hennara bygdarfólki.

Nakrir menn fáast enn við fyrrreikingararbeiðið fyri tí vónaða stóra kolagrevstri, ið sigst skal byrja aftan 1. apríl. Veðrið hevur í seinastuni verið so vánaligt, at tað hevur tarvað arbeiðinum.

Vág.

3 listar eru komnir inn, av teimum er ein vrakaður, tað er keypmannslitin. Stórmannaveldið í Vági er soleiðis felt í 4 ár. Vónandi kemur tað aldri aftur til ræðið. Sovið søluga sælar. Men tað er tíverri ikki nakað lystiligt búgvi at taka hjá teimum monnum, ið koma til. Men har ið góður vilji er til steiðs, veksa evnini við uppgávum. At fáa eitt betri skil á her er stórvur torvur til, ja, tað er ein lívssok fyri Vágskommunu.

Fiskiskapur og felagsskapur.

Ikki fer tað at vera so sjáld-samt at hoyra nútil dags menn so væl í talu sum í skrift flumast at tí reiðskapi og teimum forum, ið nýt verða í okkara, ein kann við góðari grund siga einasta vinnuvegi: fiskivinnan; og tað bæði menn, sum beinleiðis taka lut í hesum starvi, og so eisini aðrir, sum ein kann siga ikki so beinleiðis hava sínar lívsinteressur har, men sum kortini við at ansa eftir og doma um kunnu hava eitt skjálørð at siga um hetta.

Óll eru kunnug um tað, at snorisfiskiskapurin gevur teimum, ið so reiðiliga á hann skulu líta: fiskimenninum, ógvuliga vánaligt og tunniligt úrslit.

Vit frættu og søu tíðir, at tað, ið forvannst, var so syndarlaga lítið, at tað var ikki møguligt hjá nokrum at liva somiliga av tí. Og eitt ár hevur verið í ár; — væl sigst at hava verið fiskið, og sum hoyrist hevur prisurin ikki verið so út av lagi ringur — kanska av tí frægasta, ið ventast kann nú í námin; men hvussu man peningurin hava verið hjá fjøldini? Jú, sum hoyrist, ógvuliga lítið, so lítið hjá sumnum, at tað ikki er gjørligt at sláa seg íggjognum.

So er verðið við langferða-fiskiskapinum, og heima er hvaðna verri. Menn skulu fáa sína ársinntøku burtur úr sjei mánaðum av árinum. Teir koma heim aftur og ganga so sum oftast hinar flum mánaðirnar og slíta lummarnar.

Bátarnir sleppa ikki út fyri veður, og tíðum, um líkindi gevast, fæst einki. Ein skuldi trúð av hesum, at okkara fiskigrunnar og — mið vóru bær við fisk. Men ikki frættist so at vera.

Bloðini siga íðuliga frá, at teir eingilsku trolararnir, sum ár undan ári kringseta oyunnar, bæði summar og vetur, vár og heyst, flyta góðar forningar heim til Onglands, og landsins børn mugu til Islands og Grønlands fyri at fáa sær inn í munnin ella eisini síla heima og svolta. Hetta er eitt skil, sum bæði ein og annar má hugsa um, og tað særliga hann, ið dag og dagliga livir millum tað fólk, sum to beinleiðis tekur slíkt breyð av sjónum. — Tá ið slíkt verður borið upp á mál, siga tey, ið kanska halda seg vera meira kompetent enn atfinnarin at úttala seg: trolarar? — trolarar kunnu aldri bera seg her í Fóroyum, tað hava royndirnar við trolara so fullvegis prýgvað.

Men hví verða teir við at ganga tá, ár út og ár inn. — Hví kvíttáði Island seg av við síni fiskiskip og tók trolarar aftur í staðin. Ella hví fáa hesi lond, sum hava fingið sær modynadan reiðskap, sær ikki aftur tær fyrstu tól, sum menniskjan fann sær at veida fisk við, tá ið tær nýmótans greidurnar geva teimum slíkt niðurlag.

Eingin torvar at vera reiðari fiskimaður ella í heila tíki at hava pelti við forrættning at gera fyri at við einum hálvum eyga at siggja, at okkara fiskiskapur, so sum hann nú verður drivin, í mong ár ikki hevur borið seg — altsó ikki gevur tað av sær, hann skal. Tí hvat nyttar tað, um onkur reiðari ella fiskuppkøpari rikar seg upp ella fær so mikið at hansasa handil stendur seg, tá ið hann stóri flokkurin, sum fiskin veidir, ikki kann fáa so mikið, at hann kann eksistera? Og so eru tað eisini aðrir av keypmenninum, ið eka á knounum og ikki orka at geva ein líkligan pris; siga seg ikki kunna meir, um teir ikki skulu fara á húsagang — eitt gótt forsvor fyri driftina! —

Sum so ofta er framfot kunnu jú aðrir menn við sínum hondum draga upp tað fiskamongd ið trol, linur ella gorn kunnu bjarga.

Og so eru tað upp aftur onnur brek við okkara fiskivinnu, so sum hon verður drivin, brek sum onkur kanska ikki hevur givið gætur, tí tey ikki nerta við ta materiellu síðu av sakini; men heldur koma at greinast undir tað andiliga tað sálarliga, psykologiska. Sum øllum Fóroyingum kunnugt, verður skipsfiskiskapurin drivin soleiðis, at hvør maður á skipinum dregur til sín og so hevur lippur avskornar av fiskinum fyri at halda tølur á, hvussu nógvir fiskar hann fær, og so verður parturin hjá monnumum býttur eftir sum fiskatalið er hjá hvørjum einstakum manni.

Tann sum hevur verið til skips veit væl at siga frá hvussu óvurhonds stórvur munurin kann vera millum menn á einum og sama skipi, tað bæði einstakar dagar og heilar tórar. Hetta veit heimafólk eisini væl, at ógvuliga stórvur ójavnir er á avrokningini, tá ið upplárad verður; ein á

sama skipið kann hava fingið dupult so nógv sum ein annar o. s. fr. og so eru nógv skjót at doma hann, ið kom aftur við ringari úrsliti, sum ódugiligan og latan; hann hevur sjálvandi ikki tínt at staðið, siga tey; og hin verður sagdur at vera annar dugnamaðurin í allar mátar.

Men allir menn, ið fiskað hava vita fullvæl, at hetta langfrá er so. Maðurin ið minni avrokning fekk, kann so mangan í øllum lutum standa móti við hann, ið fekk tann stórta vinn-ingin; ja so íðuliga er tað so, at hin í øllum forom bæði í dirvi og dugnaskapi stendur nógv fremri enn fiskilógvinn, sum so ofta ikki kann annað ella ikki gilir annað enn draga ein torsk.

Hesin ójavnin er tað, ið fiski-maðurin nevnir »held« og »óheld«. Og má hesin munur, hesin ójavnin, tykjast øllum at vera so merkiligur, at hann væl er verður at rannsakað reint vitenskapiliga.

Ein kann hugsa sær til, — fyrri at flyta domir fram — at tveir menn standa lið um lið við snøri. Bæði hava somu greiðir og sama agn og halda á somu dýpd, og báðir kanska líka evn-aligir og líka ágrýtnir, — hvør-gin vil sjálvandi standa aftan fyri annan. Og so kann ójavnurin vera so stórvur, at annar kann stundum hava dupult so nógv á snøri sum hin.

Hetta elvir sjálvandi, at mis-ljóð kemur millum manna á skipinum, og misljóðið dregst við sær heim aftur. Er nógvur fiskur at fáa ein dag, sært tú aðrir annað, enn at flestir menn eru grugutir, og hví er tað? Tí ójavnin á veiðuni er so ótórur. Teir, ið vanir eru at vera óhældigir, hava sum vant fingið ein lítlan part av tí, ið á dekkið er komið, og tann held-igi er heldur ikki í góðum býri, tí hann heldur, at hann átti at hava fingið meir, enn hann hevur fingið.

Og so, tá ið reint skal verða gjørt, so eru allir neyddir at arbeiða og útfora javnlígt ar-beiðið og hava javna arbeiðstíð; maðurin, sum hevur fingið minsta partin, arbeiðir so javnt við hann, ið fingið hevur størsta partin, ofta kanska meir — og tað er jú ikki bert einaførð, men alt árið. At hettar eru góðar orsøkir til at fáa fram í mannin ljótar driftir, er eyðsæð. Tað batar ikki at siga, at tað er vána teori í tí manni, sum óv-undar lagsbróður sín. Óvundin er bundin til tað menniskjaliga náttúrunna, og fær hon góðan gróðarbotn og góðar stundir at vaksa, ber hon sínar ljótu fruktir. Allir eru farnir at vinna, og tað er ein náttúrlig drift í øllum rættum veiðummonnum at fáa mest møguliga vinnu, og henda drift ger teir álspentar at fáa frá náttúruni gávur hennara og at kappast við aðrar veiðum-menn.

At ójavnin á veiðuni umborð í fiskiskipinum í longdini tí skapar óvund og drepur felags-skapin millum manna, er einki at undrast á, og er greitt fyri øllum; og øllum kunnugt nið-urbrýtur óvundin allan felags-skap og fær hvønn at hugsa best um seg sjálvan og nora at sær í øllum forom.

Ein sær, at kemur aga á skipið, velur tann, ið fyrstur kemur fram at, sær tað besta agnið, uttan at leggja lag í, at aðrir koma aftan á; teir, ið fyrstur koma í trolgið, kansa sær teir bestu bitarnar, og hugsa ikki um, at onkur er eftir.

(Meira).

Ansvarhavandi blaðstýrari fyri Suðuroyar-síðuna: P. M. DAM